

INGEZONDEN.

De redactie behoudt zich voor, ter bevordering van spoedige plaatsing der stukken, zoo noodig eenige bekorting aan te brengen.

NOGMAALS SANGOSTOP

In dit *Tijdschrift* van 24 Augustus j.l. heeft prof. FREUND zeer duidelijk in kort bestek nog éénmaal zijn meening over sangostop kenbaar gemaakt. Ook heeft hij zijn critiek tegen de methode om den bloedingstijd te bepalen zooals VAN DISHOECK en ik die beschreven hebben, op het eene punt, waarop ik hem gewezen heb, teruggenomen.

Niettemin moet ik nóg éénmaal eenige zaken recht zetten. Volgens prof. FREUND is de gemiddelde bloedingstijd volgens „de beproefde methode van DUKE” ongeveer 5', dus veel langer dan den tijd, gevonden volgens onze methode. Dit zou dus voor wetenschappelijke onderzoekingen een bezwaar genoemd mogen worden. Lezen wij echter, hetgeen A. FONIO in BETHE's handboek der physiologie hierover schrijft, dan blijkt, dat de bloedingstijd volgens DUKE gemiddeld ongeveer 3' is, dus korter dan bij onze methode.

FONIO noemt de methode van DUKE zeer onbetrouwbaar, en wel omdat de volgende factoren van groot belang zijn. De dikte van de huid, kleine variaties in de diepte van den steek en temperatuurverschillen, factoren, die bij onze methode, waarbij de wondverklefing geen beteekenis heeft, in belangrijk mindere mate aanwezig zijn.

Dat ik geen effect zag van sangostop op den bloedingstijd bij normale menschen, in tegenstelling tot ongeveer 20 andere onderzoekers, zal dus wel niet aan de methode liggen. Het is slechts jammer, dat die twintig andere onderzoekers hun resultaten niet gepubliceerd hebben, of althans, dat prof. FREUND deze niet weer geeft, want zelf schrijft hij in dit *Tijdschrift* van 20 Juli j.l.: Onderzoekingen over de wijziging van den bloedingstijd bij normale menschen zijn niet gepubliceerd.

Of zou prof. FREUND mij wellicht „de verantwoordelijkheid een geneesmiddel af te keuren” op de schoulers willen laden, waar ik slechts de resultaten van mijn proefnemingen bij normale menschen heb medegedeeld?

Dat op onze kliniek de zoo gunstige resultaten van sangostop nooit zijn gezien, is nog geen reden dit geneesmiddel af te keuren, al is het misschien wel een waarschuwing, die doet blijken, dat in de beginperiode van een nieuw geneesmiddel slechts die publicaties verschijnen, waaruit de goede eigenschappen blijken. Later komen pas de minder goede resultaten in de literatuur. Dit is niet de schuld van het geneesmiddel, doch van hen, die hun verwachtingen te hoog hebben gespannen.

Als prof. FREUND met die 20 onderzoekers dus bedoelt al diegenen, die min of meer gunstige werking zagen van sangostop, dan lijkt mij dit slecht vergelijkingsmateriaal, daar velen van hen bij dieren werkten en zeer groote hoeveelheden sangostop gebruikten, zoo bij voorbeeld ERNST (*Pharmaceutisch Weekblad*, 22 Augustus 1936), die 1—3 cm³ sangostop per KG. bij dieren inspoot, en wel intraveneus.

Ook de meening van prof. FREUND, dat de oorzaak van mijn negatieve bevindingen ligt in het feit, dat ik slechts één enkele bepaling van den bloedingstijd na sangostoptoediening heb verricht en wel op een willekeurig tijdstip, met andere woorden zonder rekening te houden met den latentietijd, is waarschijnlijk niet juist. Ik heb den bloedingstijd bepaald 1/2 en 4 uur na toediening van sangostop. Dit laatste tijdstip is namelijk het oogenblik waarop de onderzoekers van sangostop de maximale werking vonden. Als ik dus op dit oogenblik geen veranderingen in den bloedingstijd vond, is het niet waarschijnlijk, dat ik die op andere oogenblikken wel gevonden zou hebben.

Het zij mij vergund op deze plaats nog een fout, die in mijn artikel geslopen was

te herstellen. Ook RIESSER vond na intramusculaire inspuiting de maximale werking pas na enkele uren, en niet na tien minuten, zooals ik vermeldde.

Tot welke conclusie een objectief lezer wel moet komen, moeten wij aan dien lezer overlaten. Uit de tegenstrijdigheid der meeningen zal de waarheid van zelf te voorschijn komen in en als een éénheid van hogere orde.

Utrecht, 29 Augustus 1940.

L. B. W. JONGKEES.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

BELGIË. — Prof. Speleers terug naar Gent. De oogheekundige prof. SPELEERS, die, als Flamingant, in 1918 van zijn hoogleeraarschap te Gent ontheven was, en 22 jaren in Nederland had vertoefd, heeft thans zijn werkzaamheden als hoogleeraar te Gent hervat (*Münch. med. Wochenschr.*, 16 Aug.).

DUITSCHLAND. — Volksonderwijs in de voedingskunst. In de „dieetkeukens” van den Gau Berlijn wordt sedert eenigen tijd niet alleen voedsel verstrekt volgens dieetvoorschriften, maar wordt men ook door de helpsters ingelicht omtrent de wijze, waarop men de voor elk geval voorgeschreven spijzen moet bereiden. Bovendien krijgt men een „Merkblatt” met de voor elk geval noodige voorschriften. Voor een en ander behoeft slechts 0.2 Mark te worden betaald (*Klin. Wochenschr.*, 24 Aug.).

— **Misbruik van slaapmiddelen ten einde bedrog te plegen.** In een uitvoerige verhandeling in de *Deutsche med. Wochenschr.* van 2 Augustus deelt H. MÄURER, behalve eenige voorbeelden uit de literatuur, drie door hem zelf waargenomen gevallen mede, waarin misbruik was gemaakt van slaapmiddelen, met het doel om in een toestand te geraken, die den indruk zou maken, dat de patiënt bij voorbeeld recht had op een invaliditeitsrente, wegens ernstige stoornissen in het centrale zenuwstelsel, of dat hij veel ernstiger gevolgen had ondervonden van een ongeval, dan dit werkelijk had veroorzaakt, enz. De patiënt had dan een voorraad weten te maken van de hem door den arts voorgeschreven middelen — welke hij niet zoo vaak nodig had gehad als hij den arts had doen voorkomen — en, op het vereischte tijdstip, groote hoeveelheden tegelijk ingenomen. Schrijver maant de artsen tot voorzichtigheid aan en tot zuinigheid met slaapmiddelen.

ERYTHRAEA. — Oogheekundige hulp. Door den Gouverneur van Erythraea is de inrichting bevorderd van een karavaan van auto's, voorzien van een volledige wetenschappelijke uitrusting en bestemd om in de bergstreken en de dalen propaganda- en hulpwerk te verrichten op het gebied van sociale hygiëne onder de voor een groot deel nomadische bevolking.

De stoet zal een weg van 2000 KM. afleggen. Vooral zal worden getracht, de lijders aan oogziekten op te sporen en te behandelen, en de bevolking de begrippen bij te brengen ter voorkoming van deze ziekten (*Riforma medica*, 22 Juni).

ITALIË. — Onderscheiding wegens beroepsverminking. Aan den chirurg GIUSEPPE GILLI te Trente is de onderscheiding verleend, die aan „offers van den arbeid” wordt toegekend, omdat hem de rechterarm was afgezet wegens aandoeningen, die door Röntgen-stralen waren veroorzaakt (*Münch. med. Wochenschr.*, 16 Aug.).

— **Samenkomst van schrijvende artsen.** Op 5 en 6 October a.s. zal te Salsomaggiore de zesde nationale bijeenkomst plaats hebben van artsen, die zich tevens op de schoone letteren toeleggen. Vermoedelijk zullen de deelnemers ook den 7en October te Parma samenkomen, waar een huldiging wordt voorbereid van PAGANINI, PARMIGLIANINO en BODONI (*Riforma Medica*, 29 Juni). Gelukkig kan er nog aan het schoone worden gedacht. Misschien zal dat eens de duisternis overwinnen.

— **Universiteit op Corsica.** Op aansporing van het comité „DANTE ALIGHIERI” te Milaan en onder leiding van prof. P. PICCININI heeft een inzameling